

המשפטי. כך הדבר כאשר מובא לדין פקיד ממשלתי בפני בית-משפט שלום, או כאשר נידונה עבירה לפי פקודת העיתונות, עבירה על פי חוק לתיקון דיני עונשין (בסחון המדינה) תשי"ז 1957, עבירות הסתה למרד, עבירות בקשר להגדרות, הפיכת מטבע משושטש.

סמכות חשובה, המסורה לשיקול-דעתו הבלעדי של היועץ-המשפטי-לממשלה, היא יכולתו לעכב הליכים משפטיים, כל עוד בירורים תלוי ועומד בפני בית-המשפט. 373 בקשות לעיכוב פעולות הוגשו השנה... 22 עררים הוגשו השנה ליועץ המשפטי על סירובו של פרקליט המחוז להעמיד לדין אדם שנחשד בביצוע פשע, בהתאם לסמך כותן לפי החוק לתיקון סדרי-הדין הפלילי...

היועץ המשפטי לממשלה מייצג את המדינה בכל הליך משפטי שהיא צד לו, או כשנראה לו כי איזו זכות של הממשלה נפגעה או עלולה להיפגע. הוא מייצג גורמים ציבוריים ופקידי ציבור.

היועץ המשפטי מכהן כיושב-ראש המועצה המשפטית, במציאות של ישראל, אלה סמכויות עצמיות — שכולן כבר הופעלו נגד אויבי המישור — לגבי כולן, לשר-המשפטים שום סמכות שהיא, זולת אחת — להצדיק בפני הכנסת את מעשי היועץ המשפטי, שאין לו מרות עליו.

★★★

שרות דוב

ל זה היה טוב ויפה, כל עוד היה תפקיד שר-המשפטים בידי פנחס רוזן, שהסתפק בהחלט בסממנים החיצוניים של שלטון וכבוד.

דוב יוסף קורץ מחומר אחר. הוא טיפוס מושלם של מושל צבאי, הורש משמעת מוחלטת מכל הכפופים לו, לפי תפיסתו, צריך השר לתת פקודות למנהל הכללי של משרד-המשפטים, ועל המנהל הכללי לתת פקודות ליועץ המשפטי. מנוי וגמיר עמו להפוך את היועץ המשפטי לפקיד, המשועבד לשר הנבחר.

מובן מאליו שמעמד כזה אינו נאה למי שהיה עוד זה עתה סגנו של הקדוש-ברוך. הוא במישור ההיסטורי נגד הצורה האוזנה איים בהתפטרות והדבר הודלף לעתונות. הידיעה עוררה אירעון רב בתחילת נערי-החצר של בן-גוריון. האוזנה נתגלה כמכשיר מושלם לביצוע מוזימותיהם. מנוי רשמי גמור עמם להשתמש ביוקרה שרכש כמשפט אייכמן כדי להעביר את החוקים הדרושים לביצוע שלטונם, כמו חוק לשון הרע. הם שינעו את בן-גוריון ששרותו של דוב יוסף הוא באמת שרות דוב למיטשר — ושיש להציל את האוזנה.

וכך התערב בן-גוריון, עיכב את התפטרות האוזנה והפעיל לחץ על דוב יוסף להשאירו בתפקידו.

תירוצים אינם חסרים. מה גידר העולם אם יסולק "תובע אייכמן"? האם לא יודעוץ היקום?

זוהי מבערה מעניינת. מצד אחד — שר מפא"י מוכרחה התובע לעצמו את הסמכות לשלוט במשרדו. מצד שני — שליטי מפא"י האמיתיים, נערי בן-גוריון, המגניבים על פקיד ליבראלי-כביכול ותובעים להשאיר בדין את הסמכויות.

לדוב יוסף אין עורף מפלגתי מאורגן. יש לו רק תכונה אחת, שהאנגלים קוראים לה Integrity, היושר הפנימי. הוא רגיל ללחום על דעותיו.

בן-גוריון יתור, כמוהו, ל"פשרה" — פשרה שתשאיר את כנה את האוזנה, מכך שיר יעיל וחסר-מעצורים, כשהוא אסיר תודה לאחד-בדורו ומוכן לעשות את מלאכתו בכל מחיר.

★★★

השלב הבא

אין לדעת עדיין איך יוכרע הקרב. דוב יוסף הוא אגו קשה לפיצוח, ולא קל יהיה להכריעו.

יתכן, אפוא, כי כהונתו של האוזנה, שיחלה עם משפט אייכמן, תסתיים עמו. אולם אין האוזנה-שלפנינו דומה לאוזנה-שלא-הייתה. הוא לא יחזור להיות עורך-דין בינוני, הידוע בחוגים מצומצמים בלבד. עתה הוא יבוא עמו, לפרקטיקה הפרטית, הון עצום — בצורת פרסומת לאומית ובינלאומית, השחה היבה מיליונים. הקאריירה המוסלאה של העסקן הליברל-לשעבר מוכנה לשלב הבא.

פקודה מנדטורית המאפשרת לסגור כל עתון.

מצבת ישראל בן-יעקב שומכר תיקון בליזה

ספורט

כדורגל

איך נפלו גיבורים

שני משחקי כדורגל, שיערכו ביום רביעי השבוע באיצטדיונים שבסנטיאגו ובוינה דאל מאר שבצ'ילה, ישאירו את אוהדי הכדורגל בעולם מתוחים ודרוכים במשך שעות רבות, עד שיודעו התוצאות הסופיות שיקבעו מי תהינה שתי הנבחרות שתעלנה למשחקי גמר גביע העולם.

בניחוסים מוקדמים הצטברו רוב הסיכויים לזכותן של ברזיל ויוגוסלביה. אולם מנחשי צ'ילה למודי האכזבות נוכחו כבר שלא כדאי להניח את ההימורים ורקא על הסוסים הבטוחים. שתי יריבותיהם של ה"פיברוריסטיות בחצי הגמר, הנבחרות האלמוניות כמעט של צ'ילה וצ'כיה, שאיש לא היה מוכן בתחילת התחרויות להמר עליהן אפילו עד רבע הגמר, עשויות להפתיע.

פרט מאלף: במשחקים אלה בהן העמידו מדינות שלימות את יוקרתם על: כדורגלניהם, בהם הומצאו תחבולות מרובות כדי לזכות בנצחון, עליהם הוצאו מיליונים של דולרים כדי להבטיח נצחון נגד, עשויה האליפות להיחזק על ידי הטלת מטבע. אם בתום המועד החוקי של המשחקים לא תושג הכרעה, תקבע הקבוצה שתעלה למשחק הגמר על ידי הטלת מטבע.

כמו ב"באפה". ערב משחקי חצי הגמר הראה סיכום ראשון של משחקי צ'ילה על מאזן שלילי ביותר, הן מבחינת רמת הכדורגל שהוצגה בתחרויות האליפות, הן מבחינת ההיגיון הספורטאי, ומה שחשוב ביותר למארגנים — מבחינת הכיבוד והתעניינות הקהל. ריחוקה של צ'ילה והעובדה שכל המשחקים מועברים מיד במכשירי טלביזיה לכל קצויה-חבל, גרמו לכך שבשלבים המוקדמים של התחרויות ביקרו בסך הכל 378,094 צופים ב-24 התחרויות, ממוצע של קצת למעלה מ-15 אלף צופים למשחק, מספר שתחרות ליגה לא מית בישראל מסוגלת לרכז באיצטדיון באטה. ההכנסות הסתכמו בחצי מיליון לירות שטרלינג בלבד.

אולם הפתעת המיפגש של הכדורגל העולמי הייתה ירידתם של הגדולים. שתי הנבחרות המקצועניות המובהקות ביותר של אירופה, שחיי כדורגלניהם הוא הגבוה ביותר — ספרד ואיטליה, נחלו כשלונות מחפירים, לא הצליחו לספס אפילו לשלב רבע הגמר. ואילו הפיברוריסטיות של הגמר כברית-המועצות, הונגריה, גרמניה או אנגליה נוצחו במשחקי הרבע.

במיוחד צורבים היו הכשלונות לשתי נבחרות, זו של ברזיל וזו של רוסיה. האנגלים הציגו רמת משחק שלא הלהם כלל את נבחרת מולדת הכדורגל. בכל משחקי האליפות הציגו רק משחק אחד ראוי לשמו, נגד ארגנטינה, היו גוראים במשחקיהם נגד הונגריה בולגריה וברזיל.

יתר מדי מרכסיזם. הרוסים היו בטוחים מבחינה מדינית שיגיעו למשחק הגמר. מחשב אלקטרוני מיוחד לתוכו הכניסו מומחים את כל הנתונים הקבוצתיים והאישיים של הנבחרות והשחקנים המופתיים בצ'ילה, את לקחי ותוצאות המשחקים האחרונים של כל קבוצה, אמר לרוסים כי מבחינת החישוב הקר סיכוייהם עדיפים להגיע לגמר. אולם נראה שהמחשב הסתמך יתר על המידה על תודעת המרכסיזם של הכדורגלנים הסובייטיים ופחות על כושר עמידתם.

מחוי להפתעות של האליפות, צ'ילה וצ'כיה, הלהיבה רק קבוצה אחת את צופי המשחקים ואת אוהדי הכדורגל בכל רחבי העולם — ברזיל. אלופי העולם בכדורגל של 1958, ששמונה המשחקים שכבשו את האליפות בשטוקהולם עדיין משחקים ביוז רותיהם, הוכיחו כי הם הנבחרת המהירה, המבריקה והמוצצת ביותר לקיימת כיום בעולם. למרות שמונה משחקיה עברו כבר את גיל ה-30, הם הצליחו להלהיב בנצחונותיהם את הקהל עד כדי כך שבתקופת האליפות נמסר בברזיל על איש שמתו משבץ הלב תוך כדי האונה ברזיל למשחקי הנבחרת הברזילאית.

אם תצליח ברזיל לגבור בחצי הגמר על נבחרתה של צ'ילה, ששחקניה הם מתאבדים נוכח התלהבותו המסורפת של הקהל הביתי שלהם שאינו פוסק מלצרוח 90 הדקות של המשחק, קרוב לוודאי שהיא תזכה באליפות שנית, תהיה יריבתה יוגוסלביה או צ'כיה.

ובתשלומים. לכן, למרות ירידת המחירים הכללית של חוטי הכותנה בעולם 1047 סנט לקילו חוטים לפני שנה, עד ל-95 סנט השנה, היו מוכנים היצרנים הישראליים למכור במחיר נמוך יותר, ולו רק לשם השגת הון חוזר להמשך הייצור.

התרופה אחרת? לפני פחות משנה חשבו היצרנים שיוכלו לגשום לרחחה. שוק חדש נפתח בפניהם — ארצות-הברית. שם צורכים חוטים מסויימים המיוצרים בישראל. ההזמנות החלו לזרום אך אותו השיק נפתח גם בפני הונגיקונג, שאימה להציפו בסחורות זולות, להרוס את תעשיית החוטים האמריקאית. לכן הקפידה ארצות-הברית את היבוא, העמידה אותו על הכמות של השנה שעברה — 500 טונות, בעוד שכיום יש כבר הזמנות ל-3000 טון.

כדי להתגבר על משבר עודפי החוטים, מעודד כיום משרד המסחר והתעשייה את תעשיית האריגה בכל האמצעים. בצד זה מנסים לארגן שיווק מאורגן של חוטי כותנה, כך שכל מטרייה תסחה רק סוג אחד של חוטים, דבר שיוזיל את הייצור. בינתיים, עד שיבראו את ענף הטקסטיל, עלולים הטויה והיצור החקלאי להתמוטט.

דרכי אדם

המלה האחרונה

אריג בד שחור כיסה את המצבה הגדולה בבית-הקברות בקרית-שאול. ידיו ומוקיו ריו של השחקן האירי, ישראל שומכר, באו במלאות יום השנה למותו, לטקס גילוי המצבה על קברו. אולם ברצע בו נחשף הלוט, נדמו כל הנוכחים. במאונך לגליל שיש כהה, עליו נחרתו תאריכי לידתו ומוותו של השחקן, ניצב לוח שיש נוסף, עליו התנוססו אותיות מתכת גדולות: "ישראל שומכר נשמד".

שומכר (60) מת מסרטן. למרות שהוא לא ידע זאת עד יום מותו, האמין כי הוא רק חייו, שמוס כך נראה הכתובת "נשמד" שפרושה למעשה הוא "נרצח", מזורה ובל-תני מובנת. היא עוררה גל של התרגשות בין הנוכחים. כמה מהם ניסו למצוא בכך רמז לריב בנו לבין שותפו שמעון דוינגן. אחרים, שהכירו את אשתו, הבינו כי היה כהנה היא, כנראה, לרופאים שיפילו בו. אמרה הגברת שומכר: "אם משהו נפגע אישית מהמלה, נשמד, והו סימן שקלעתי למטרה".

לא ישאיר, לא כסף. אולם המעניין בפרשה הוא, כיצד הגיעה המלה נשמד אל המצבה. לפי תקנות הקבורה של הרצה קדישא, חייב כל מקום מצבה להגיש את התכנית והכתובת לאישור. ברור ש-הכתובת נשמד לא הייתה מקבלת את אישור. גם עושה המצבות, אצלו הומינה הגברת שומכר את המצבה המפוארת, טרב להכין את המלה. למרות הפצרותיה של הגברת שומכר, דחה האיש את מלאכת המצבה, הקים אותה רק ביום חמישי ה-17 במרץ, דחה היא את מלאכת המלה, כאשר נרצה החוצב להסיר את המלה, איימה אלמנתו של השחקן כי לא תשלם לו את יתרת החוב וכי תתאבד. בלית ברירה כיסה האיש את המצבה באריג שחור. אולם אחרי גילוי הלוט, קרוב לוודאי ש-החברה קדישא תסיר את הנשמד. לפי תנאי החוזה, רשאית החברה, בכל מקרה של שינוי מהתכנית המוסכמת, להרוס את המצבה על חשבון הבעלים.

במדינה

המשק

החוסים חנקו את המטויות

הארץ געשה השבוע כשנודע שארצות-הברית הקפידה את יבוא חוטי הכותנה מישראל. נתקבל הרושם שבגלל הקפאה זו עומד להישרב מטה לחמן של חמשת אלפי משפחות. אך האמת היתה, שהקפאה זו הייתה רק הקש שמבר את גב הגמל. כבר לפני למעלה מחודש הושבתה מ"י חיה המייצרת עשירית מהייצור הכללי במדינה. יתר המטויות עברו לייצור חלקי. מה מקור המשבר, מהן סיבותיו וכיצד הוא מפור?

התיכנון עמד על הראש. למשבר הסתייה שתי סיבות עיקריות: ענף ייצור הכותנה הוקם על ראשו במקום על רגליו.

יצרני חוטי הכותנה טובלים ממחסור בהון חוזר. ענף הטקסטיל נועד לבסס את כלכלת אזורי הפיתוח על תעשייה זו. בעזרתו רצו לפתור את בעיית חוסר העבודה בעיריות העוליים ולמצוא גידולים למתיישבי המושבים החדשים. מהרצע הראשון בנו תעשייה זו על הייצוא. אך הטעות היסודית, שהעמידה תעשייה זו על הראש, נעשתה בכך שבחרו בדרך קלה: הקימו את תעשיית הטויה לפני שביססו ענף אריגה, והרחיבו אותה להיקף כזה שבשום אופן לא יכול היה להיקלט בשוק המקומי.

שום מדינה בעלת רמת חיים גבוהה יחסית, אינה יכולה להתחרות בייצור חוטים הזולים של הונגיקונג. לכן בכל העולים מתכננים את ענף הטקסטיל כך, שהחוסים המקומיים מופנים לייצור לענף האריגה — ואילו לייצוא מייצרים את הייצור המוגמר — הבדים. גם בישראל היו תוכניות להרחיב ברבות הימים את תעשיית האריגה והתפירה, אך בינתיים נוסח ענף הטויה לממדים חולניים.

הצרכן המקומי משלם. התיכנון הפיקורי לענף הטויה היה רבע מיליון פל"כים, שיכסו את גידול הכותנה הגלמית ב-ארץ, בתוספת כמות יבוא קטנה של כותנה כזו. תוך פחות משנה גדל התכנון עד ל-370 אלף פל"כים. מתוך 20 אלף טון של חוטים המיוצרים בארץ נצרכים 9000 טון. היתר נועד לייצוא.

כאן התגלה המשבר בכל חומרתו. הערך המוסף של חוטים הוא נמוך ביותר, בכך הכל 20 אחוזים. המכס על חוטים, בכל ארץ אליה מייצאים, הוא 20 אחוזים מהחיר הכולל, דבר המייקר את החוטים בהרבה על החוסים המקומיים כמעט בכל ארץ בעולם. כדי להתחרות בחוטי הייצור לארץ, צריך היה להזויל את מחיר החוטים המקומיים וזאת עלידי ייקורם בארץ. כך קרה שפחות מחמישים אחוז של ייצור היו צריכים לכסות את ייצור היתרה. לכן הגיע מחיר הדולר של כותנה המיוצרת בארץ ל-5,5 לירות. כלומר, גם אחרי הפיתוח היה הפסד של שתיים וחצי לירות לכל דולר ייצור, שכוסה מכיסו של הצרכן. אשר שלם מחיר גבוה עבור הכותנה המקומית. נוספה בעייה פרטית של בעלי המטויות והיא הגורם השני למשבר: לא היה להם הון חוזר.

הם הסתכנו בכספי ריבית-שחורה, נאלצו להמשיך וללחץ כדי לעמוד בהתחייבויות